

DISSET CONTES I UNA EXCEPCIÓ:

LA MODERNITAT NARRATIVA DE MANUEL DE PEDROLO

Isidor Cònsul

Manuel de Pedrolo, Disset contes i una excepció. Edicions 62. Barcelona, 1990.

No he llegit tota l'obra literària de Manuel de Pedrolo que, segons el cens detallat de la revista "URC" (Monografies Literàries de Ponent. n. 2), comprèn setanta-dues novel·les, tretze llibres de contes, quinze obres de teatre, tres reculls de poesia i nou d'articles i proses diverses. Si ho sumeu -aparteu les criatures- dóna la respectabilíssima xifra de cent dotze títols, als quals caldria afegir una cinquantena de traduccions. En síntesi, vull dir que de bracet amb Pla i amb el referent llunyà de Lull, Pedrolo és l'autor més prolífic i amb una voluntat més totalitzadora de la literatura catalana. Malgrat això, el volum físic d'aquesta producció literària encara es queda curt si ho comparem amb el del protagonista d'un dels seus contes, El millor novel·lista del món (dins El temps a les venes, 1974) que afirma tenir enllestides 117.000 pàgines sobre la vida d'un sol home i encara preveu d'escriure'n deu vegades més. Es així perquè l'escriptor del conte (retrat ideal del novel·lista absolut, segons Pedrolo) pretén de novel·lar la vida real del personatge i també la de les possibilitats refusades al llarg del seu periple biogràfic. Triar suposa enfilat un camí i bandejar-ne d'altres, i la pretensió del novel·lista ideal és explicar-los tots, els camins: el de l'opció presa i els de les alternatives abandonades.

Aquest és, sens dubte, un dels trets més definidors de la concepció narrativa pedroliana: una passió per novel·lar i una ambició totalitzadora que no té parió en la literatura catalana. Ara bé, a la vora d'aquesta característica, de la qual neix la proposta narrativa de més volada teòrica (les novel·les de Temps obert i els Apòcrifs), Pedrolo ha assajat

d'introduir en la literatura catalana un gruix important dels canvis tècnics i estructurals de la gran novel·la del segle XX: de Joyce a Dos Passos i de Faulkner a Lawrence Durrell. Des d'aquesta perspectiva, Pedrolo assumeix la condició d'escriptor modern que s'acara als reptes del seu temps, que creu en la novel·la a contracor del noucentisme militant de la primera postguerra i que esdevé un dels valors més sòlids en el procés de normalització de la literatura catalana des de la dècada dels cinquanta. En la mateixa línia s'ha de destriar la seva fonamental aposta pel gènere, des de la fundació i primer fracàs de "La cua de palla" fins a les temptatives de narrativa eròtica i de ciència-ficció. No hi ha dubte, tampoc, que la mateixa exuberància i la passió torrencial per novel·lar genera notoris alts i baixos, moments d'una important tensió narrativa i també caigudes de to. Es cert, doncs, que en conjunt la seva obra és irregular. Ara bé, tan irregular com la d'altres referents que optaren per la torrencialitat i l'exuberància, tan si es diuen Pedrolo com si el seu nom és Balzac, Galdós o Zolà.

He encetat aquesta llarga introducció amb un toc de sinceritat i confessant la meva insuficiència com a lector de l'obra pedroliana. De tota manera, la trentena de referents transitats em legitima, em penso, a afirmar que Disset contes i una excepció, l'obra dissortadament pòstuma, esdevé un significatiu recull de síntesi i una cruïlla amb els tics, les dèries i els seus temes més coneguts. Una obra que aplega les virtuts més pregones del narrador i que esdevé, alhora, un toc d'atenció perquè comencin a plegar veles els que trobaven Pedrolo avorrit. Els lectors de gènere negre xalaran amb un exemple deliciós, La substituta, i els que s'engresquen fàcilment amb el sexe transvestit de literatura podran resseguir-li la pell en bona part de les narracions. També hi té cabuda la pruija experimental i l'adopció de diferents tècniques narratives. Per exemple, el joc amb el temps protagonitza Quin amor és amor?, la literatura dins de la literatura és abonada a L'Ernest renuncia a la versió dramàtica i una mateixa narració, El bon ciutadà, és explicada en dues versions

diferents. Tampoc no hi manquen els detalls de l'absurd, característics de la primera etapa, els retalls religiosos més propis dels darrers anys, alguns tocs de ciència-ficció i la flaca per l'alienació quotidiana i la brutalitat dels aparats de repressió (La vida oficial i La sentència). Hi destriaria, finalment, dues curioses narracions històriques protagonitzades per Denis Diderot (Públicament indiscret) i per la coneguda monja portuguesa (Marianna, ara o mai).

A mesura que em deixava gronxar per aquests Disset contes i una excepció, i amb el record encara calent d'algunes relectures pedrolianes d'aquest estiu, m'ha semblat veure clar que el narrador ha estat víctima de la popularitat generada per la seva obra més fàcil. L'èxit sense precedents d'una novel·leta aigualida com Mecanoscrit de segon origen ha actuat de dic de contenció, d'arbre inoportú que impedeix la perspectiva de tot el bosc. En general, fa ben bé quinze anys que el Pedrolo que es llegeix és el del mecanoscrit, les novel·les policíiques i els Quaderns d'en Marc (suposant que ell en sigui l'autor). En canvi, referències que em semblen importants, com Cendra per Martina, Balanç fins a la matinada, Des d'uns ulls de dona o M'enterro en els fonaments han desaparegut, com qui diu, dels hàbits lectors del país. El cas és que d'ençà 1975 fins ara mateix, l'obra de Pedrolo ha estat més jutjada que no pas analitzada, més menystinguda que no pas llegida i més criticada que no pas coneguda. Jordi Coca, a la revista "URC", ha raonat el problema des d'una perspectiva de conflicte ideològic de l'escriptor amb la societat que li ha tocat de viure. Jo hi afegiria les raons literàries que he mirat d'explicar i Lluís Bonada ha comentat que, anys enrera, els lectors el trobaven avorrit.

Disset contes i una excepció es dreça, amb contundència, contra la darrera consideració. No ho és gens d'avorrit. Ben al contrari, es tracta d'un recull àgil, variat i divertit que, a banda de retornar-nos el millor Pedrolo, abona, em penso, la tesi d'urgències que demana recuperar-lo i rellegir-lo.

Isidor Cònsu